

ŐRZŐ

A POFOSZ 1956-os Hagományőrző Tagozatának kiadványa
II. évfolyam 7. szám 2016. szeptember

„A hagyományőrzés nem a hamu megt artása, hanem a láng továbbvitele.”
Morus Tamás

60 éve lehullott az álarc

„Lehullott az álarc” címmel készített korabeli rádióműsört az 1956-os forradalmunkról az amerikai publicista, médiaszemélyiség, *Walter Cronkite*.

Fotó: komlomedias.wordpress.hu

A dokumentum címe azért fontos, mert rámutatott vele a kommunista világ lényegére, arra, hogy az egész csak egy hazugságra épített véres színjáték, amely leleplezhető. A leleplezés nem azoknak szólt, akik a kommunista be rendezkedést már testközelből megtapasztalhatták, hanem azoknak, akik még hittek a hazugságoknak, a sugárzó jövőről, földi paradicsomról szóló dajka- meséknek.

Ezek, a főleg nyugaton élő naiv társutasok, vagy akik titokban maguk is egy kommunista hatalomátvétel haszonélvezői kívántak lenni, hirtelen nagy ma- gyarázkodásra szorultak, vagy egyenesen kifogytak az érvekből, a válaszok- ból.

Ilyen kérdések merültek fel:

Miért tüntet az ingyenesen tanuló diákság?

Miért fog fegyvert a kapitalisták által már nem kizsákmányolt munkásság?

Miért támogatja őket a földesuraknak már nem kiszolgáltatót parasztság?

Miért vallja be a kommunista állam által eltartott értelmiség, hogy „hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk a nap minden órájában”?

Miért mond csődöt az állig felfegyverzett ÁVH karhatalom?

Miért szalad szét a többszázézes kommunista párttagság?

Miért használhatatlan a Néphadsereg a fegyveres felkelés ellen?

Miért szervezkedik a munkásság üzemvezető munkástanácsokba?

Miért alakít a lakosság a szovjet (tanács) rendszer helyett forradalmi bizottságokat?

Miért bevethetetlen a rendőrség, sőt miért működik együtt a lázadókkal?

Miért nem elég a társadalomnak az egyetlen gondoskodó politikai erő, a Párt?

Miért akar a társadalom visszalépni a politikai rendetlenség korába, a többpártrendszerbe?

Miért zavarja a magyarokat a béke záloga, a Vörös Hadsereg jelenléte?

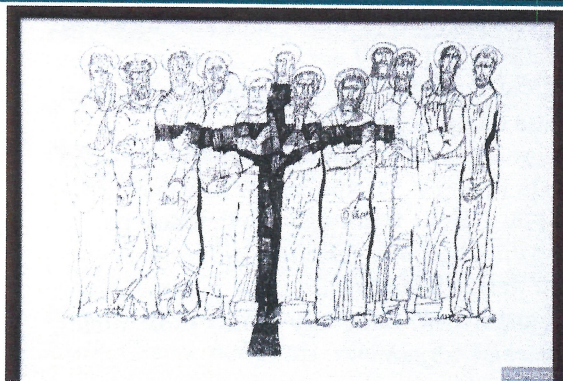
Miért baj a magyarok számára a nemzeti szimbólumok száműzése a látótérből?

Miért nem bíznak a magyarok a nemzetköziség áldásaiban?

És miért menekülnek százezrek a kommunista paradicsom kilátásaiból a kizsákmányoló kapitalisták karmaiba, Nyugatra, akkor, amikor a „csőcseléket” már leverte a dicső felszabadító szovjet beavatkozás?

Ezek a főbb kérdések, amelyek megválaszolása a világban elszórtan élő kommunisták számára lehetetlennek bizonyult. Viszont a kisebb-nagyobb kommunista pártoknak továbbra is szükségük volt a vezetőséget életben tartó guruló rubelekre. Így, ha lehetett, nem is erőltették a választ. Éltek hullapénzen.

Ámon Antal

Az odakint világa – Párhuzamos történetek (II. rész)

Küzdelem a szerelemért, a családjáért és a tiszta, igaz életért

Szalay Lajos forradalmi rajza

Fotó: www.boon.hu

Előző lapszámunkban Lénárt Béla dr. visszaemlékezését közöltük az 1956-os forradalmat követő megtorlásról: az „odabent világa”, azaz az üldöztetést, majd a bebörtönzést elszenvedő férj optikáján át. Alábbi írásunkban az „idekint világában” helytálló feleség és anyja, Sárossi Marianna történetét adjuk közre, aki mottóul ezt a mondatot választotta: „Amit nem igyekszünk megtartani minden erőnkkel, amiért nem harcolunk minden igyekezetünkkel, azt megérdemljük, hogy elveszítsük”

Ez a napló arról az erőfeszítésről szól, amellyel én, Sárossi Marianna meg akartam tartani egy férfit, egy apát, összetartani egy családot és megakadályozni, hogy kihunyjon egy gyönyörű szerelem. Mindez az 1956-os forradalmat követő években történt, amikor a hatalom nagy leszámolásra készült a létét rövid időre fenyegető emberek ellen. Ebbe a vad sodrásba kerültünk bele férjemmel, Lénárt Bélával, akitől elszakítottak, őt a börtön zord keménysége várta, engem pedig – hamarosan megszülető kisfiunkkal – a kinti élet magánya, a mindennapokért való küzdelem. Odabent és idekint egyaránt embert próbáló körülményekkel kellett harcba szállni.

*

1934-ben Szegeden születtem, édesapám Sárossi István pénzügyőr volt, édesanyám Csenkér Róza háztartásbeli. Tanulmányaimat Kassán kezdtem, Újhelyben folytattam. 1952-ben a debreceni egyetem magyar szakos hallgatójaként kezdtem egyetemi tanulmányaimat, melyet 1956-ban fejeztem be. Ebben az évben lett első munkahelyem Tiszavasvári egyik általános iskolája, itt tanított későbbi férjem Lénárt Béla is. Gyönyörű szerelem virágozott ki hetek alatt. Szerelmünk idején érkezett a forradalom, melyben Bélával teljes egyetértésben vettünk részt. A forradalom gyors, tragikus vége kettőnk kapcsolatának is tragikus alakulását jósolta. Bár 1957 februárjában házasságot kötöttünk, de új életünk kialakítása, már nem volt lehetséges; augusztus elején Bélát letartóztatták. Megkezdődött kettőnk Cannossa járása.

Az én történetem egy napló sorai segítségével mutatja be a forradalomban résztvevők családjainak szomorú sorsát. Első bejegyzésem 1957. febr.7. – az utolsó 1959. ápr. 4. – 219 oldal, hozzávetőleg több mint 5000 sor, ugyanennyi szenvedés, nélkülözés, magány, de remény is Béla szabadulására. Jöjjön hát a történet, amely – érzem és tudom – ismét felszakítja bennem a régi sebeket.

1957. aug. 9. péntek, a letartóztatás napja. / Bélu fiunk első életjelének napja./ *Egész nap feszült nyugtalanság, 18 h együtt olvasunk: felszínes pillanatnyi megnyugvás-valaki belép a kapun, s menned kell... ordítani tudnék – belekiabálni a világba ezt a nagy-nagy igazságtalanságot! Kinek? Még egy utolsó csók, ölelés, istenhozzád, s könnytől ázott szemekkel nézek Utánad.*

Aug. 23.Állásodból felfüggesztettek... Fegyelmet indítottak ellened... Szabolcsból valaki igen támad... Nem vagy-e beteg? Olyan hidegek az éjjelek, mivel takarózol? Nem bántanak? Mikor dől el valamerre az ügyed? Egyben biztos vagyok, ha szükséges elmegyek Kállaihoz, Kádár Jánoshoz is.

Aug. 25.Írtam Kállainak, Édesapa gépelte, sikerülnie kell! Az én mérhetetlen szerelmem legyőzi az emberek gonoszságát...

Szept. 23.Ma tudtam meg, hogy az ügyészségen / megyei börtön/ vagy. Fáj, fáj rettenetesen, de talán ez is egy lépés előre... Egyedül a Kicsi az ígéret és vigasz, meg az, hogy visszajössz... Szeretnék Beléd lelket önteni – de, talán nem sokára lehet!

Okt. 1.54. napja, hogy távol vagy tőlem... és ma van 9 hónapos házasságunk évfordulója...

Okt.3.Ma öröm ért, Jóború Magdánál nem voltam hiába! Részletes leveletem továbbította a Legfelsőbb Ügyészséghez, amely írt Nyíregyházára alapos kivizsgálás és elintézés végett. Azt írták, onnan kapok választ... ismét egy reménysugár. Igenis mindent el fogok követni, hogy az igazság kiderüljön, mert tudom, hogy ártatlan vagyok... Vasárnap megyek Nyíregyházára, és ügyvédet fogadok, ha lehet...

Okt.8.Rossz hírek anyutól, éhezel, fázol... Elkeseredett vagyok – de talán történnie kell valaminek. Hétfőn beszélni akarok az ügyéssel... November 7-én? / amnesia / Mindenki ezt várja, de félek a csalódástól...

Okt. 10.Megyek hozzád – megyek...

Okt. 13.Láttalak messziről... 12. Zsoltár

Okt. 14.....Nyíregyháza, estére otthon. Beteg lettem, alig tudok mozdulni. Erő kell – láttalak. 13. Zsoltár

Okt. 26.Tegnap jött meg első leveled, sokat sírtam rajta... Ki kell bírni, az a feladatod, hogy erős légy, gondolj eljövendő kicsi gyermekünkre... Olvastam a vádiratot, nevetséges dolog, hogy ilyen bíróság tárgyal. Mindegy, vége lesz...

Nov. 3.Ma biztosan megtudtam, hogy lesz amnesztia rendelet. Bele kell esnetek, Neked is, Apukának is... Lázban élek most... ismét együtt leszünk...

Nov. 4.A Szovjetunióban kihirdették már az amnesztiarendeleetet... Nagyon bízok, már nem tarthat sokáig... Kicsim Te is bízz, erős légy! 34. Zsoltár

Nov. 9......Elmúlt a nagyon várt nap... Ügyvédek is várták az amnesztiát, s késik. Csend, hallgatás, minden folyik tovább...

Nov. 14.Délelőtt kaptam meg a leveledet! Sehol semmi kiút? Nem bírtam erővel – sírtam, s most is sírok.

Nov. 18.Hétfő, 102 NAP nélküli nap... Rettenetes volt a tegnapi nap! / beszélő/ Gyötrellem volt látni vergődésedet, tehetetlenségedet: RAB vagy... Egy-egy ilyen találkozás oly gyötrelmes. Kicsi Párom hogy mondhattál, gondolhattál ilyet, hogy feloldozol közös esküink alól, amelyet egész életemre így fogadtam meg: sem boldog, sem boldogtalan állapotodban el nem hagylak. Ha 4, 5, 10 évet kell várni – várok...

Nov. 23.Ma voltam Nyíregyházán... még most sem tudják a tárgyalás időpontját... de ne törj össze, egyszer csak vége lesz..

Nov. 30......Tegnap írtam. Ma este Miskolc. Hideg van. Három hetem van szülésig, két hétig még tanítok. 15-én Hozzád megyek.

Dec. 9.Tegnap Nálad. 40 perces beszélő, ülve... Sírtam is, igen... nem tudok Beléd lelket önteni... Azt hiszed nekem nem nehéz? Ha tudnád, hogy mennyire egyedül vagyok, s már a fizetést sem kapom / elkezdték a Béla fizetésének levonását /... Fáj minden... meddig bírom Nélküled?

Dec. 16. 19./Beszélő után/ Te így is tudsz nekem karácsonyi ajándékról gondoskodni, köszönöm, köszönöm, hogy vagy nekem, drága vagy, ahogy a csöppséget várod...

Dec. 24......Karácsonyeste, csupa könny, befelé fojtott gyötrellem. Ti mit szenvedtek odabenn! Legalább ma adhattam volna ezt a kicsi Csöppséget Neked, de mintha megállt volna minden. Csend – türelmet próbára tevő várakozás... Első együtt töltendő Karácsonyunk **külön!** Csak a képed van itt, nézlek, nézlek, csókolgatlak...

A következő naplóbejegyzés 1958. márc. 11-én kelt. Csaknem 3 hónap maradt ki a napló-sorozatból, miért és mi történhetett ez idő alatt? A miérte egyszerű a válasz: gyermeket vártam, nem tanítottam, beköltöztem szüleimhez Miskolcra.

Mi történt ez idő alatt? Két olyan esemény, amely alapvetően megváltoztatta az immár háromtagúvá nőtt család életét. Bélu fiúnk megszületése merőben új helyzetet teremtett idekint. Eddig csak önmagunkért és társunkért éltünk. Most azonban új jövevény érkezett, akinek apa és anya kell. Apa azonban csak virtuálisan létezett, így az anyaságnak kellett betölteni az űrt. Ez idő alatt született meg Béla és társainak ítélete is. Minden optimista várakozás ellenére 2 év 8 hónapos börtönbüntetést kapott, elszálltak az illúzióink. Fogom-e bírni fizikai erővel, lélekben pedig megbirkózni mindazzal, ami ezután következik? És hogyan leszek képes rab férjemben tartani a lelket? Úgy tűnt az embert-próbáló idők csak ezután következnek!

A napló hiányából fakadó űrt azonban pótolni kell! A következő sorok az emlékezetből táplálkoznak; íme a fél évszázados szenvedéstörténet hiányzó darabkája.

1958. jan. 7-én, estefelé Édesanyával ismét a kórházba tartunk. Kisebb fájásaim vannak, benn tartanak. Éjjél után fájdalmaim erősödnek, aztán felsír egy kisfiú, Béluka. Itt van, megszületett! Anya lettem, Te pedig apa!

Lázam van, de szüntelenül csak arra gondolok, el tudok-e menni a tárgyalásra, amely hamarosan, jan. 22-én kezdődik.

Közeledik a tárgyalás kezdetének napja, viszem az alig kéthetes Bélut, a keresztapa nagybátyám családja fogad be bennünket a tárgyalás teljes idejére. Majd elérkezik a várva várt nap, kimondhatatlan az izgalom. Aztán bilincsben feltűnnek az előzetes letartóztatásban lévők. Zárt tárgyalás folyik. A tárgyalás szünetében bemehetünk, étellel, itallal kínálhatjuk szeretteinket. Béla alig eszik valamit, letört, szomorú. Megmondom neki, hogy engedélyt szereztem Bélukánk megmutatására. Ez sem villanyozza fel. Az engedélyezett napon vittem magammal a pólyába csomagolt Bélukát. A hatás lehangoló, Béla nem tudja, mit lehetne kezdeni kisfiával, alig néz rá, nem szól hozzá, hozzám is alig, „minek ez a gyerek” – kérdi, inkább mondja, látszik, szeretne véget vetni a találkozónak. Szomorúan veszem tudomásul, hogy épp ellenkező hatást értem el, mint szerettem volna. Csak otthon sírhattam ki magam.

Elérkezett az ítélethirdetés napja, rettenetes összeomlás. Mi lesz ezután? Ki kell bírni! Az ügyvédünk vigasztaló szavakat keres – nem igen talál? Aztán feléled a remény, az ítélet még jogerős, lesz másodfokú tárgyalás. Ott biztosan csökkentik a Béla büntetésének mértékét.

Élet az elsőfokú ítélet után

Márciusban tanítanom kellett, Bélukával együtt visszaköltöztünk hernádnémeti otthonunkba. Az „otthon” egy kicsi szobát jelentett a kastélyiskola emeletén.

Embertelen körülmények között kellett helytállnom, hiszen tanítási óráim alatt délelőtt Béluka egyedül volt, csak óra-közi szünetekben, vagy lyukas óráimon vigyázhattam rá. Beszéljenek mindezekről napló-töredékeim, naplómát 1958. március 11-én újra megnyitottam.

1958. márc. 11.....*Sok a munka – s érdekes, hogy napról-napra fáradtabb vagyok. Mi az oka? Hogy Te nem vagy itt, velünk...*

Ápr. 2.*Kinn ülök „a mi parkunkban”, ahol régen boldog időket álmodtunk. Talán egy éve volt. Kicsi fiunk itt van mellettem van. Húsvét jön. Nyugtalan vagyok, nem fog rajtam a munka. Igen, a felesleges remény. Hruscsov itt Magyarországon, ápr.4. a sokat emlegetett amnesztia. Nem lesz, de miért? ...*

Ápr. 15.*Kedd, este 11 óra. Ma elment Neked a levél, vajon tudtam-e eleget írni? Alig állok a lábamon, már félig alszom... vágyom Utánad...*

Ápr. 23.*Leveled megkaptam, de hol vagy benne? Nem mehetek Hozzád, zuhanok egyre mélyebbre... Van egy tervem: oly szép a halál! Már nem jó élni, teher itt minden, Te ott mégý tönkre, én itt... Név-és születésnapodra mit kívánjak? Takarjon be a közöny hálója, akkor talán nem érzel szenvedést...*

Máj. 1.....*Jött egy jó hír, Vácról Bihari Sanyi hazament /2 év/. Hátha? – ez muzsikál bennem... / az ismert költő első felesége évfolyamtársam volt az egyetemen/ én Édes Uram, hamarosan itthon leszel...*

Máj. 19.....*Tegnap beszélő volt. Nagyon betegen jöttem haza. Nem is emlékszem az útra. Ma feküdtem, délutánra jobb lett kicsit...Kicsi fiunk itt szuszog mellettem... Veled vagyok, vagyunk...*

Jún. 15. ...*Levél jött Nyíregyházáról, az áprilisi levelem borítékjában az én képem és a vers. Vajon mi történt most? Sem a júniusi levelet nem kaptad meg, hanem az előbbit? A képet mind visszaküldték, a kicsi Bélu képeit megkaptad... vagy kilopták? Igen bánt, ma ennek a betege vagyok...*

A zavaros helyzet magyarázata két nap múlva érkezett meg Vernes Gyula levélével, amelyben értesített, hogy Béla nyári munkatáborba került. Szinte egy időben hivatalos értesítés tudósít: „Jelenleg Sztálinváros város Pf. 24/H házszám alatt tartózkodom... Számom: - 629-730. ”

Jún. 28.....*Átkozottul lassan telnek a napok, közeleg a rettenetes évforduló – egy év és sehol semmi... Július 13-án láthatlak...*

A július 13-i, 14-i naplóbejegyzések zaklatottak, így inkább a visszaemlékezés a járható út. Július 13-án, Agárdon Anyukával készültünk az első kinti látogatásra. A készülődés zavarában lekéstük a vonatot. A látogatás megghiúsult, iszonyú érzés kerített hatalmába, hisz Béla biztosan nagyon várt, meg nem érkezésünk hatalmas csalódást kelthetett benne is!

Júl. 20......*Útban Hozzád Anyukával. Alig várom, csupa remegés a lelkem. Vársz, hogy nézel ki, milyen a kedved? Jaj, alig bírom már ki. Tegnap írt Vernes. Augusztus vége, szeptember a tárgyalás. Talán reménykedhetünk / a másodfokú tárgyalásról van szó /.*

Júl. 23.*Három nap telt el látogatásod óta... rettenetes volt Téged így látni, meggyötörten, tele szenvedéssel...*

Aug. 13......*Írtál... leveled nekem oly erőt adott, magabiztosságot, hitet: hazajössz hamarosan, tudom. Külön köszönöm azt a nagy életakaratot, amely leveledből sugárzik... Leköt, sokszor beteggé tesz a sok munka, kimerültség, az izgalom, de én is kibírom...*

Aug. 20......*Ezer a mondanivalóm: az ügyvédek igen biztosan állítják a szabadságot. Aztán Kupán Ibolya /a család befolyásos pesti ismerőse/ üzenté, hogy szept. 15-ig le kell zárni minden ilyen ügyet, amnesztia várható...*

Aug. 28.*Béluka tisztán, értelmesen kimondta: „apa”!*

Szept. 22......*4 nap múlva tárgyalás. Teljesen elvesztettem ítélőképességemet. Hol öröm tölt el, hol végtelen fájdalom és keserűség...*

Szept. 26......*Fellebbviteli tárgyalás, jössz haza, tudom.*

Az utolsó hónapok

Szept. 27......*Tegnap este értem haza, összetörten, vigasztalhatatlanul. Még 10 hónap, 300 nap – örületes idő! Annyi keserűség, szenvedés félelem van bennem, hogy mindez képes lenne az örületbe kergetni.*

Nov. 10......*Még nem jött semmi a bíróságtól, az ügyvéd se írt. Nem tudom, hogy mikor mehetek decemberben Hozzád! ... Annyira egyedül vagyok, el sem hiszed.*

Dec. 24....*Karácsony estéje, benn vagyunk édesanyjáéknál. Összeszorul a szívem... Nem tudok örülni... Kicsi Mindenem – Nélküled élni nem lehet! Hátha nem sokáig már... Veled vagyok, megyek hozzád....*

Dec. 28......*Hernádnémeti. Takarítok, mosok. A csomag nem jött vissza, talán megkaptad. Levél nem jött, mi van Veled?... Édes Életem, gyere hozzám, megfáradt, szomorú, magányos Asszonykádhoz!*

Dec. 31......*Szilveszter, itthon vagyok... Tegnap elment a levél. Rád gondolok egész este, izgat a látogatás... Mindjárt éjfél... Vajon mit hoz 1959?*

1959. jan. 10......*Beszélő... Kicsi Párom, oly jó volt ismét látni Téged, Veled beszélgetni, nézni drága arcod, hajad, mosolyod, meleg szemed!*

Febr. 17......*Még 171 nap... Már félév sem, erős leszél addig? Ma megjött 20. leveled, én is írtam.... Beadtam az áthelyezést / Budapest / . Csak sikerüljön, valahol tanyát kell verni, ez itt nem élet. Az a vágyam: otthont építeni, együtt Veled! ...*

Ápr. 4. $\frac{1}{2}$ 6 h Béla ekkor már Sztálinváros központi börtöne felé autózik társai-
val, ott visszakapja ruháit, egyéb tárgyait, szabadulása után vonatra száll Buda-
pest felé, majd a Keletiben miskolci gyorsvonatba ül. Megérkezik a Tiszai pályá-
udvarra, egyenesen apósa lakásába tart feleségéhez, fiához. A fiát ott találja, fe-
leségét nem. Marianna reggel az amnesztia hírére megszállottan rohan, és fel-
száll az első pesti gyorsvonatra, hogy férje elé menjen, de hová? Az egyik gyors-
vonatban Béla száguld Miskolcra hazafelé, az ellenkező irányba pedig felesége
Budapest felé, a két gyorsvonat Hatvannál rohan el egymás mellett! Marianna
Pesten úgy dönt, barát-és kolléganője Rigó Erzszi lakására megy, ott alszik, majd
másnap Sztálinváros felé veszi útját, hogy ott várja férje szabadulását.... Béla
apósa táviratot küld a barátnő lakásába, hogy a várva-várt férj már itthon van.
Micsoda scenárió: este a szabadult rab várja otthon feleségét, holott mindennek
fordítva kellene történnie! De mit számít mindez, ezen a napon csoda történt!

*Amnesztia, örült hangulat. Ideges vagyok. Egyszer őszintén hiszem, aztán cinikus
kételkedés. Most Hozzád utazom... Tudod-e, hogy hazajössz?*

*Budapest. Erzsiniél. Rettentő izgalom és kedélyhullámmászás... Beszélgetünk, 3 h,
csengetnek. Mondom: a postás, távirat. Erzszi pizsamában ki, soká jön be, kime-
gyek, épp írja alá az átvételt. Távirat, Miskolc BEELA ITTHON. Tébolyító, ör-
jítő valóság. Sirunk, nevetünk. Én bémultan állok: a hitem győzött. Ma este Ve-
led együtt! Álomból valóság. Mit jelent ez? El sem tudom most mondani.... Men-
ni, minél előbb haza. Hosszú út lesz még hazáig: $\frac{3}{4}$ 7 van.*

*Ezer, millió kérdés, mikor értél haza? Mi volt: ó az első találkozás a fiaddal,
fiunkkal? Alig élek, ráz a hideg. Nézem az embereket, látják-e, hogy milyen bol-
dog vagyok? ... Képtelenség felfogni a valóságot, 605 nap hátunk mögött... De
lassan megy ez a vonat. Ma este Veled, Bélu, szabad vagy! ... Elképzelttem ezer-
szer, százszor a találkozás pillanatát, s most valóság lesz pár óra múlva. A fü-
zetbe nem kerül többé szomorú dolog, együtt leszünk, hárman. Várj... ÓDA.... „
Visz a vonat, megyek Utánad, Talán ma még meg is talállak, Talán kihül e lán-
goló arc – NEM! – Talán csendesesen meg is szólalsz. Csobog a langyos víz, fű-
rödj meg, Íme a kendő, törülközz meg. Süll a hús, enyhítse étvágyad – s végre:
AHOL ÉN FEKSZEM AZ AZ ÁGYAD!*

*Az Istennek legyen hála a szabadításodért.... Valóság lesz, hogy ma este karjaid-
ban alszom el, és ébredek.... Drága Bélukám ez több mint álom, el kell hinni.
Kezemben a távirat: Béla itthon. Mindjárt 8 óra, még egy óra. Nevetni, kacagni
szeretnék – kikiabálni az embereknek: Tied lehetek mától kezdve a nap minden
percében, amikor akarom, amikor Te akarod!... Drágám mosolygok, biztos ne-
vetnek, akik látják, Bánom én!*

Miskolc, állomás, Te, Édesapa, Ödi.

A napló itt véget ér, két elnyútt füzet lapjai árulkodnak szenvedélyről, szenvedésről, kitartásról, csüggedésről, erőről és elgyengülésről, reményről és reménytelenségről, szeretetről és gyűlöletről, de leginkább egy korszak barbárságáról, a kérlelhetetlen embertelenségről.

Életem, életünk első felvonása is véget ért. A múlt fátylát ismét fellebbentve, leírt soraimat átolvasva újra és újra átélem mindazt, amit soha nem lehet elfelejteni. Emlékezni kell azokra is, akiknek köszönet jár. Azokra, akik szeretetükkel, önzetlenségükkel segítettek az elviselhetetlent elviselhetőbbé, a súlyos terheket könnyebbé tenni, akik közül sokan már nincsenek közöttünk. Köszönet jár szüleimnek, akik nélkül kisfiam nevelése megoldhatatlan feladat lett volna, nagyszüleimnek, főleg nagymamának, aki idős kora ellenére bármikor kész volt a segítségre, azonnal vonatra ült, ha szükség volt rá. Köszönöm nagybátyám családjának, hogy a tárgyalás napjaiban otthont biztosítottak számunkra, sógorom családjának, hogy a mélykúti beszélőkre való távoli utazásaimat megkönnyítették. Köszönet jár Vernes Gyula ügyvédnek, aki több volt, mint ügyvéd, együttérző emberként kísérelte meg az eleve lehetetlent, védeni a férjemet, az „ellenforradalmárt”. Végül köszönet mindazoknak, akik csupán ismerősként, kollégaként segítettek és együtt éreztek velem nagy-nagy elesettségemben. Emberek is éltek az embertelenség világában, nem csak emberségükből kivetkőzött lények. Úgy gondolom az előbbieket többen, csak így lehetett túlélni a túlélhetetlent, a bosszú vad tombolását.

Lénárt Béláné Sárossi Marianna

A fent közölt írás a visszaemlékezés, illetve a naplórészletek szerkesztett, rövidített változata.

Impresszum: ŐRZŐ, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ) 1956-os Hagyományörző Tagozatának negyedéves hírlevele. Főszerkesztő: Ámon Antal.

Tel.: (1) 257-0190, 06 30-814-9917 Szerkesztő: Vasvári Éva, lapszerkesztő: Kurtz Mária

Kiadóhivatal: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 155.

Tel: (1)789-1466, e-mail: hagyomanyorzok1956@gmail.com

Honlap: www.hagyomanyorzok1956@weebly.com

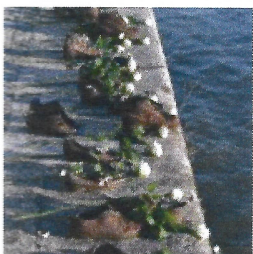
Emlékezés a totalitárius diktatúrák áldozataira

„*A holokausz és a Gulág a múlt század ikerszégényei*”

A totalitárius diktatúrák áldozatainak európai emléknapján, melyet 2009 óta augusztus 23-án, az 1939-es Molotov-Ribbentrop paktum aláírásának évfordulóján tartanak, számos magyarországi rendezvényen emlékeztek meg a náciizmus és a kommunizmus áldozatairól. A múlt felidézése már az emléknapot megelőzően kezdetét vette.

A sztálinizmus, illetve a gulágok rendszere nemcsak a 20. század, hanem az egész történelem egyik mélypontja volt: szégyenfolt, sebhely Európa és a világ arcán. Azt kell mondanunk rá, hogy soha többé! – jelentette ki az igazságügyi miniszter augusztus 22-án, a totalitárius diktatúrák áldozataira európai emléknapjának előestéjén, Budapesten, a Gulág áldozatainak emlékművénél rendezett megemlékezésen. A Magyar Távirati Iroda tudósítása szerint Trócsányi László kifejtette: **a bolsevizmus embert emberrel, közösséget közösséggel állított szembe, és dicsőítette az erőszakot.** A betegség elmúlt, de ezek a kórokozók továbbra is jelen vannak; önmagában semmilyen intézkedéssel, még a legjobb alkotmánnyal és törvényekkel sem lehet teljesen kiirtani őket. A bolsevizmus megtagadta az ember egyetemességét: **a kommunizmus szerint nincsenek univerzális emberi értékek, csak osztálytudat, osztályérdek, sajátos osztályerkölcs** – mondta.

A szabadság nem állapot, hanem folyamat: azért minden nap meg kell küzdeni, nem kapjuk ingyen – hangoztatta Szájer József európai parlamenti képviselő az emléknap alkalmából szervezett séta utáni megemlékezésen augusztus 23-án, Budapesten. A fideszes politikus hangsúlyozta: a magyaroknak mindkét embertelen rezsimet, a nemzetiszocialista és a kommunista rendszert egyaránt át kellett élniük. Hozzátette: a pódium mellett található Terror Háza Múzeum egyszerre volt helyszíne mindkét gonosz diktatúrának. Szájer József azt mondta, hogy a holokausz és a Gulág a múlt század „ikerszégényei”. Az alaptörvény mind a nemzetiszocialista, mind a kommunista rezsimek embertelen bűneinek elévülését tagadja – hosszan sorolva ezeket a bűnöket, közöttük mások mellett a bebörtönzéseket, a kényszermunkatáborokat és a magántulajdon felszámolására irányuló törekvéseket. A gonosz diktatúrák célja az emberi közösségek felszámolása volt – jelentette ki. **A nemzetiszocializmus és a kommunizmus között nem lehet különbséget tenni:** emberek politikai indíttatású meggyilkolása azonos megítélés alá kell, hogy essen, és **a mérce csak az emberi méltóság lehet** – hangsúlyozta beszédében.

Fotó: beszedesmult.hu

Fotó: terrorhaza.hu

Az ocsmányság márciusi bosszúja októberért

Megrázó történet a karcagi pufajkás terrorról

Számos település, így Karcag is őrzi megrendítő emlékét a pufajkás terrorról. Alábbiakban a bosszú aljas indulatainak elszabadulásáról adunk közre egy felkavaró történetet.

Karcag városában 1957. március 8-án kiszivárgott a rendőrségtől, hogy az újra tömörült kommunisták a karhatalom segítségével a maguk módján akarják március 15-ét megünnepelni.

Sötétedéskor teherautók gördültek ki a tanácsháza-rendőrség udvarából pufajkásokkal. Különböző irányba indultak és az autók zajába hamarosan kutyák vonítása és asszonyi jajveszékelés keveredett.

Az egyik teherautó a Madarász Imre utca 7. szám előtt állt meg. Itt lakott családjával Kemény Pál tartalékos főhadnagy. Leugrottak róla a pufajkások: Pavlocska Iván, az első világháborúból itt rekedt orosz hadifogoly fia; Kovács Gábor, a párttitkár öccse; Takács Jankó; Ökrös Sándor és a részeges Kuik. Mivel a kiskapu zárva volt, a nagykaput benyomta a teherautó, a lakás ajtaját pedig berúgták.

„Gyere Kemény, nézzük, milyen kemény legény leszel!” – ordított be Kuik.

Kemény, mint mezőgazdász, a gépállomáson dolgozott. A forradalom alatt a forradalmi bizottság vezetőjének választották. Felöltözve várta őket. A 13 éves Pali és a 11 éves Pista fia a karjába kapaszkodtak, felesége Mária zokogva követte. Kuik és társai visszalökték a családot, megragadták Keményt és bár nem ellenkezett, hátulról gumibottal ütlegelve vonszolták a teherautóhoz.

Az utcai lámpa fényében az autó platóján már ott kuporogtak az általa ismert Dr. Szilágyi, Csávás és Csillag nevű tanárok, a két kézfejét veszett Kovács mérnök és Dani, a földosztó bizottság elnöke. A 9-es számú ház függönyrésén át unokahúgom barátnője, Juliska figyelte az erőszakot.

Most mindenki fel volt öltözve. Januárban, amikor először szedték őket össze, többüket az ágyából húzták ki és napokig nem engedték meg, hogy kívülről ruhát vigyenek nekik.

Felszedtek még egy személyt, majd a rendőrséggel szemben a nagy tér túlsó oldalán lévő járásbíró-ság-fogház udvarára szállítottak mindenkit. Itt már több autóról lökdözték le az embereket és terelték be a cellákba az összefogottakat. Lehetett vagy 80-100 fogoly. Az elszállásolás már ütlegeléssel folyt. Nem volt elég pricc. Beszélni tilos volt. A beljebb lévő halkan bíztatták egymást, hogy pár nap után, mint januárban, újra szabadok lesznek, megússzák egy kis veréssel.

Tíz óra felé nyílt a rácsos ajtó és Kuik húsz személyt parancsolt ki a cellából. Átkísérték őket a rendőrség folyosójára.

„Álljanak szorosan a fal mellé, kezeket fel, tenyerük, orruk és a cipőjük orra érje a falat!” – ordította Iván. Hátulról a pufajkások gumibottal igazították el azt, akit nem találtak rendben. Csávás tanár urat a hajánál fogva verte többször falhoz Kovács úgy, hogy Csávásnak eleredt az orra vére és a könnyeivel keveredve folyt le a falon.

„Az Úristenit magának, bepiszkolta a falat, nyalja fel!” – rendelkezett Iván.

Csávás lenyalta a falat, majd a közben földre csöpögött vért, aztán úgy próbálta tartani a fejét, hogy a vére a mellére folyjék.

Kihallgatás ürügyével hozták át őket. Egyenként beparancsolták őket egy szobába, ahol a sorban álló pribékek sorfala között kellett az asztalhoz menni folytonos ütlegetés közben. Az asztalnál csak a nevet kérdezték és máris indulhatott vissza. Attól függően, hogy milyen beosztása volt az illetőnek a forradalom alatt, vagy volt-e valamelyik pribék a személyes ellensége, aki biztatta a többit, úgy kapták az ütések. E vesszőfutás után volt, akit úgy vittek ki a folyosóra.

Miután végigverték egy csoportot, kicserélték egy másikra.

A pufajkások állandóan azt hangoztatták, hogy ez március 15-e megünneplése a múlt év októbere miatt.

A foglyok ételmelet naponta egyszer kaptak, ruhaváltást nem engedélyeztek és a sérültek nem kaphattak orvosi ellátást. Ezek a „kihallgatások” mindig éjjel folytak, hogy a város lakói ne láthassák a fogház és a rendőrség között terelt siralmas állapotban lévő embereket.

Amikor Kemény Pál csoportjára került sor, a pribékek a szokottnál is vadabak voltak. Kemény már alig bírta állni a falnál. Amikor összeesett, rúgásokkal kényszerítették talpra. Őt hagyták utolsónak. Pavlocska Iván és Kuik, az áldozatok véréből maguk is véresen, bevonszolták. A kinti társak még hallották Kuik üvöltését: „Kemény Pál, most megfizetsz mindenért!” Ezután már csak az ordítás és az ütlegetés zaja hallatszott és vegyült a más helyiségekből kijövő fájdalmas kiáltásokkal.

Kemény Pál tartalékos főhadnagyot, a karcagi gépállomás mezőgazdászát többé nem látták társai.

Felesége minden nap, órákat állt a többi asszonnyal a főtéren, de nem tudott meg semmit.

Március 15-e után pár nappal szabadon engedték a többi foglyot, testileg-lelkileg megnyomorítva bár, de életben. Egy tanár beleőrült a bánásmódba és úgy halt meg.

Március 18-án Keményné ablakát sötétedés után megkocogtatták. Két rendőr állt kint. „Ha a férjével még életben akar találkozni, azonnal menjen be a szolnoki rendőrségre” – mondta az egyik, majd azonnal eltűntek.

Mária kétségbe esett. Szomszéd barátnője segítségével a közeli tejüzem egyik teherautójával Szolnokra ment.

Amikor az ügyeletes rendőrtől a férje után érdeklődött, az érzéketlenül csak annyit mondott: „ha Kemény Pállal akar beszélni, akkor már csak Szent Péteren keresztül beszélhet.” A kétségbeesett asszony könyörgésére még azt elárulta, hogy férje a szolnoki kórházban halt meg. Mária ezután a kórházba sietett. A férje holttestét azonban nem nézhette meg. Rendőrségi tilalommal zár alatt tartották. „Miért nem értesítettek előbb, amikor még élt?” – követelte a kórháztól. „A rendőrségi tilalom miatt” – volt a válasz.

Majd esztét veszítve kitántorgott az utcára. Hirtelen egy fehérköpenyes nő lépett melléje és súgta: „Már haldoklott, amikor ide behozták, nem segíthettünk rajta. Szerencse talán, hogy már eszméletlen volt és nem érzett fájdalmat. Talán jobb is, hogy nem láthatja, talán fel sem ismerné.”

Csak másnap kapott engedélyt, hogy a következő napon, lezárt koporsóban, kizárólag gyermekei és egy pap jelenlétében, rendőri felügyelet mellett a kijelölt helyre eltemethette férjét.

Utóirat

Karcag városa, mint saját hősi halottját, felesége jelenlétében exhumáltatta Kemény Pált 1991-ben és a már lezárt északi református temetőben felesége rokoni között kapott végső nyugalóhelyet. Ezt követően 1992. október 23-án fekete márvány emlékművet állítottak a főtéren a második világháború áldozatai számára, ahol a 454 áldozat között Kemény Pál neve is helyet kapott.

Tanúk elbeszélése alapján közreadta K. J. L., Melbourne, Ausztrália. (Magyar Élet hetilap, 1993. április 1.)

Kuba – avagy a trópusi gulágsziget

A proletár paradicsom kivégzőosztaga a nőket és a gyermekeket sem kímélte

Fotó: Revista Carteles

A kubai kommunista vezető, Fidel Castro az idén nyáron töltötte be kilencvenedik életévét. Ezt az évfordulót nem arra használjuk, hogy ünnepeljük, hanem, hogy bemutassuk a diktátor „művét”.

Mindjárt első haditette 1953. július 26-án, katasztrófa volt. A saját pénzén gyűjtött és felszerelt 150 fős gerilla csapata megtámadta a kubai kormányerők ezer főt elszállásoló Moncada nevű laktanyáját. Az eredmény: a támadók fele elesett, a másik fele fogságba került. Maga Castro és öccse Raul, 15 illetve 13 évnyi börtönt kaptak. Elfogott társaikból továbbiakat kivégeztek, de legalábbis megkínóztak.

Fidel Castro azonban, két év letöltése után, amnesztiával szabadult.

A megdöntendő Batista rendszernek ezt az irgalmasságát minden kommunista uralom alá került ember csak a legnagyobb értetlenséggel szemlélheti.

A hatalmat végül is, harmadik kísérletére, csak 1959 januárjában szerezte meg.

Problémáit, mint minden kommunista rendszerét, az ígéretés és a megvalósítás között tatóngó szakadék okozta.

Ami nem megy, de mégis erőltetjük, az emberéletekbe szokott kerülni. Nincs ez másként Kubában sem. Kutatási eredmények mutatják, hogy a Castroisták hatalmuk megtartása érdekében 5,600 kubait végeztek ki golyó által, további 1,200 embert pedig különböző, mindenféle jogi eljárást mellőző, merényletek által. (Extrajudicial assassinations)

Maga a híres-hírhedt Che Guevara, először Castro jobb-, majd balkeze, az általa parancsnokolt La Cabana erődbörtönben, legalább 151 kubait végeztetett ki, sőt néhányat saját-kezüleg lőtt le.

Gyerekeknek sem volt kegyelem. A 94 fiatalokból, akit megöltek, 22 végezte kivégzőosztag előtt, míg 32 törvényen kívüli merénylet által. Egy példa: a tizenöt éves *Owen Delgado Tempranát* agyonverték, amikor a kubai államvédelmiskék 1981-ben lerohanták az ecuadori nagykövetséget, ahol családjával menedékkért folyamodott.

A nőket sem kímélték: a 219 női áldozatból 11 végezte kivégzőosztag előtt, míg 20 fő politikai merényletben vesztette életét.

További 5,300-ra tehető a kommunistaellenes parasztfelkelések során életüket vesztett szabadságharcosok és gyermekeik száma. A kubai Escambray-hegység adta bázisát ezeknek a mozgalmaknak.

Eddig csak a belügi áldozatokról beszéltünk. A világkommunizmus oltárán feláldoztak még mintegy 14,000 kubait, akik Fidel Castro afrikai forradalmi kalandozásaiban estek el. A szovjetek kezdeményezésére ugyanis a kubai rendszer mintegy 50,000 katonát küldött elsősorban Angolába majd Eritreába, az afrikai kommunizmus védelmére.

De messze a legtöbb áldozat a rendszer elől tengeren menekülők sokasága közül került ki. Körülbelül 78,000-re tehető azoknak a száma, akik a tenger hullámaiba veszttek útban a szabadság felé. A kubai „határórség”, úgy, mint a magyar is, nem a betolakodó „intervenciók” vagy „diverzánsok” elhárításával foglalkozott elsősorban, hanem a proletár paradicsomból menekülni szándékozók levadászásával. Ehhez a „nemes” feladathoz haditengerészet, gyorsnászádok és repülőgépek is a rendelkezésükre álltak.

Castro politikai börtöneinek néhány túlélője eljutott a szabad világba. Párizsban, 1986-ban egy értelmiségiekből és emberi jogi aktivistákból álló bizottság előtt egy tucatnyi túlélő tanúskodott tapasztalatairól. Egyikük, *Ana Lazara Rodriguez*, könyvben is az utókorra hagyta Castro trópusi gulágjának történetét. (Castro's Tropical Gulag)

Ebből az alkalomból a párizsi napilap, a Le Figaro, 1986. április 18-i vezércikkében a következő összegezést írta:

„Ezeknek a volt kubai politikai foglyoknak a tanúságtétele téveszthetetlenül emlékeztet a negyven évvel ezelőttire, amit Hitler haláltáborainak túlélői mondtak. Mínusz a gázkamrák, de plusz az állandó kínzás.”

Forrás:

-Encyclopaedia Britannica, 1976

-The Wall Street Journal, 2005. december 30

-Liz Balmaseda: Cuba's Lost Population (Kuba eltűnt lakossága), Palm Beach Post, 2006. szeptember 5.

Események és személyek kontinuitása 1945 és 1956 között

Magyarországot ötvenhatról ismeri fel a nagyvilág

Fotó: vtvszeged.hu

Mindazok, akik a nagyvilágban politikával foglalkoznak, Magyarországot az 1956-os forradalomról és szabadságharcról ismerik fel – mondta Szerencsés Károly történész, író, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) egyetemi docense, aki „A második világháború utáni demokráciakísérlet és a forradalom viszonya” címmel tartott előadást a hagyományörzők szeptemberi találkozásán.

Az író, méltatva az 1956-os forradalom és szabadságharc történelmi jelentőségét, arra hívta fel a figyelmet, hogy az 1945 és 1956 közötti időszak sajátja – és egyben a politikai törekvések irányát és kimenetelét meghatározó origója – a szovjet megszállás volt. Ez jelölte ki a politikai mozgásteret, ez a körülmény befolyásolta mindazon kísérleteket, amelyek a demokratikus változásokat vették célba.

Jól jellemzi a második világháború utáni viszonyokat és az akkori demokráciatörekvéseket, hogy működtek pártok – Független Kisgazdapárt, Kommunista Párt, Nemzeti Parasztpárt, Szociáldemokrata Párt – s Magyarországon is volt – kvázi – szabad választás. Megvolt tehát a lehetősége annak, hogy demokratikus irányba változzanak a viszonyok. Ám mindez illúzió volt és maradt. Mert bár az 1945-ben tartott választásokat fölényesen megnyerte a Független Kisgazdapárt, a szovjetek mégis kikényszerítették a koalíciós kormány létrejöttét, illetve azt, hogy a kommunista párt legyen a belügyi tárca s a kezükben összpontosuljon az 1945-től megszerzett fegyveres rendfenntartó erők fölötti uralom. Kovács Béla, az FKGP főtitkárának 1947-ben bekövetkező jogellenes letartóztatásával pedig a kommunisták hozzáláttak politikai ellenfeleik hatalomból történő kiszorításához. Ezt követően az 1947-es elcsalt, úgynevezett „kékcédulás választások” még nagyobb befolyáshoz juttatták a baloldali pártokat, aminek nyomán felszámolták a parlamenti ellenzéket és a polgári pártokat.

A demokráciakísérlet következő állomása 1956 volt. Szerencsés Károly megfogalmazása szerint 1956 visszatért 1945-höz, hiszen az 56-os forradalomnak is az volt az illúziója, hogy ki lehet szabadulni a szovjetek „öleléséből”. S bár ez a cél nem teljesülhetett, ám a demokratikus követelések elsöprő erejű lavinája forradalomhoz és szabadságharchoz vezetett: ilyenképpen a szabadságvágy kifejezése nem maradt illúzió. Százvezrek tették fel életüket a nemes ügyért, hittek a tiszta célokban, s milliókban élt a remény, hogy el lehet érni a demokratikus változásokat. A végkifejlet ismert, miként az is, hogy a forradalom és a szabadságharc kimenetelében a Nyugat árulásának is szerepe volt – miként az megtörtént 1945 és 1947 között is. Ám az 1956-os forradalom mégis képes volt az egész világon defenzívába szorítani a marxizmust.

A történész arra is emlékeztetett, hogy nemcsak az események, de a személyek kontinuitása is felismerhető az 1945 utáni időszak és 1956 történéseiben. Elég Nagy Imrére vagy Tildy Zoltánra, Kéthly Annára vagy Mindszenty Józsefre gondolni. Munkásságuk hidat képez olyan korszakok között, amelyekben a demokráciakísérlet jelenti a hasonlóságot. Az 1956-os forradalom azonban új arcokat is teremtett. A pesti srácokét, a névtelen ezrekét, a megnevezhető hősökét, akik éltek és haltak a forradalomért, a szabadságért.

S mindez előképe és előzménye volt 1990-nek, amikor a magyarországi politikai rendszer átalakult. E változás bizonyos tekintetben tovább ment 1956-nál, bizonyos tekintetben viszont kevesebb volt annál. A tulajdonviszonyok átalakítása – a privatizáció – több volt, mint amit 56-ban akartak, és új irányt szabott a gazdaságnak. Ám 1956 egyik fő követelése, a semlegesség nem került napirendre: valahová ismét oda kellett állnia Magyarországnak – és ez a NATO lett. A Varsói Szerződés megszüntetése után ugyanis Magyarország, hosszas tárgyalások, a Békepartnerség, majd egy népszavazás után (*a szerk.*) a NATO teljes jogú tagjává vált. Szerencsés Károly szerint még évtizedeknek kell eltelnie ahhoz, hogy kiderüljön: a folyamatok ilyenén alakulásáért mekkora és milyen nyomás nehezedett a rendszerváltás utáni első kormányfőre.

Vasvári Éva

A Brezsnyev-korszak is gyártotta a vicceket

Nemcsak a bel-, de a külpolitikának is tükröt tartott a humor

Leonyid Iljics Brezsnyev 1964-től haláláig, 1982-ig az SZKP főtitkáráként állt a Szovjetunió élén. Közel húsz éves regnálása kimeríthetetlen tárházat jelentette a keserű humornak. Alábbiakban – a viccek nyelvén – ezt a korszakot idézzük fel.

Moszkvában a Párt Központi Bizottságának ülésén Koszigin megkérdezi Brezsnyev elvtársat:

Leonyid, hol hagytad a kitüntetéseidet?

Bresznyev ijedten lenéz, látja üres zakóját és felkiált:

A fene egye meg, már megint a pizsamámon felejtettem őket!

*

Prédikáció egy pravoszláv templomban:

Mostantól nem az Istent áldjuk, hanem Brezsnyev elvtársat.

És ha holnap Brezsnyev elvtárs meghal, akkor mi lesz?

Akkor megint az Istent áldjuk.

*

Moszkva és Peking közeledése: az új kínai kommunista vezér táviratot küld Brezsnyevnek:

Minden nézeteltérésünk ellenére szeretném, hogy Moszkvában, a világkommunizmus fővárosában lennék eltemetve.

Bresznyev válasza:

Semmi akadály, jöjjön azonnal.

*

Miért jött Brezsnyev Budapestre?

Találkozni akart Jónyér és Klampár asztalitenisz világbajnokokkal, hogy megtudja tőlük, hogyan lehet zöldasztalnál legyőzni a kínaiakat!

Jobb világról álmodtunk

*Jobb világról álmodtunk, mely rég szívünkben él
Szabadságról, boldogságról mesél ott a szél
A Kárpátok ősi ormán vígan szól a dal
S úzött népünk elmondhatja büszkén, hogy magyar.*

*Kék Dunának és Szőke Tizának véled dalom
Ébredsz már mély álmából ez a drága hon
Nem hiába vesztettünk annyi honfi vért
Fizetni kell a világnak mind a könnyekért.*

*Ne engedjük elherdálni, amink megmaradt!
Ne kergessünk soha többé hamis álmokat!
Más kezéből a szabadság csak illúzió
Nekünk attól az életünk soha nem lesz jó.*

*Fogjunk össze szép hazánkban, kicsik és nagyok!
Csak a tettünk segít rajtunk, nem a szólamok
Te közömbös, nagy világ, most hozzád szól dalunk:
Nem adjuk el önmagunkat. Magyarok vagyunk.*

Turán Sándor

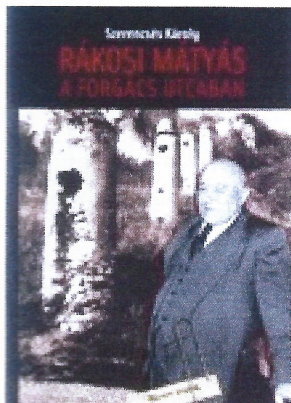
Ügyfélfogadás, összejövetelek

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a POFOSZ Hagyományörző Tagozatának 2016-tól átalakul az ügyfélfogadási rendje. Barátainkat és tagtársainkat **előzetes egyeztetés után** – bármely hétköznapon – várjuk a tagozat székhelyén: Budapesten, a XIV. kerület, Nagy Lajos király útja 155. számú irodánkban. Kérjük, hogy látogatási szándékát előre jelezze Ámon Antalnál – a tagozat elnökénél – a 06-30-814-9917 vagy a 06-1-257-0190-es telefonszámon. Az előzetes bejelentkezés Vasvári Évánál, a hagyományörzők elnökhelyettesénél is jelezhető a 06-20-428-7351 vagy a 06-1-781-3674-es telefonszámon.

A havonkénti találkozók rendje nem változik, azaz tagjainkat és pártolóinkat minden hónap első szerdáján délután 15 órakor várjuk zuglói irodánkban. baráti összejöveteleken – 1956 szellemiségének megőrzése jegyében – előadások hangzanak el, majd kötetlen beszélgetésekre kerül sor.

Utazás a bizarr iratok sodró folyamán

Szerencsés Károly: A történeteket a szerző személye köti össze

Milyenek a bizarr iratok? Meghökkenetőek, megindítóak, felkavaróak és továbbgondolásra készítőek. Pontosan olyanok, mint Szerencsés Károly történész írásai, amelyeket a „Rákosi Máttyás a Forgács utcában” című műve kötetbe rendez. A Kariosz Kiadó gondozásában megjelent munka magánélet és történelem, vallomás és a múlt megidézése – a lélek utazása izgalmasan.

A négy fejezetben közzétett írásokat – miként a „Ki vagyok én?” című, előszóként is értelmezhető bevezetőben olvashatjuk – a szerző személye köti össze. Az olvasmányok közt van novella, publicisztika, történelmi barangolás, de bármilyen műfajban remekeljen is a toll: valamennyi beavat Szerencsés Károly vívódásaiba. A lét és halál, a test és lélek, a múlt és jövő „titkai” az esendő, a mindig jobbra, szebbre és igazabbra áhító ember tünődései nyomán bomlanak ki előttünk. S mindig, minden szóban fegyelmezetten, mértéktartó szigorral. A szerző betegségének története például nem sajnálatot, hanem tiszteletet ébreszt az olvasóban. Mert a betegséggel való küzdelem stációinak leírása több, mint a test gyötrelme – Szerencsés Károly írásában tényköltészet és filozófia.

Hasonlóképpen a szerző prágai emlékeit feldolgozó életrajzi írások is többet jelentenek, mint pusztán a gyermek- és fiatalkor megidézését; ezekből a sorokból süt a történelem. Jól megfér egymás mellett Karel Gott és Edvard Benes, Emil Hácha és Franz Kafka – hidat ver köztük az emlékező író és a tényeket faggató történész, aki a jelenben is látja és érti a múltat.

S aztán visszatérünk Magyarországra. Ismét kéz a kézben jelen és múlt. Budapest terein és utcáin barangolunk, s közben a szerző segítségével leperog szemünk előtt történelmünk egy-egy megrázó jelenete. Találkozunk Rákosi Máttyással is, és szembesülünk korszakával. Majd elérkezik október 23-ka, amikor – a szerző megfogalmazása szerint – „...Budapesten életre keltek a vágyak, egy nemzet emelkedett felül félelmen, realitásokon, erőviszonyokon és határokon.”

Vasvári Éva

Balszerencsés hadifoglyok kálváriája

Több tízezer nyugati katonát hagytak magukra a GULAG bugyraiban

Mi a fene? – kérdeztem magamtól, amikor kezembe került a Szovjetunióban sínylődő amerikai, angol és az angol nemzetközösségből származó hadifoglyokról szóló könyv.(1)

A történet azonban nem a nyugati szövetségesek térfelén kezdődik, hanem a szovjetek térfelén. Adott ugyanis egy terrorista gyarmatbirodalom, a Szovjetunió, amelynek a hadviselése sem volt katonabarát, hogy a legenyhébb kifejezést használjam. Ezt jelzi a **németek fogságába esett vöröskatonák nagy száma: 5,7 millió**. Meg a dezertálásé. A Vörös Hadsereg óriási mennyiségű hadianyagot hagyott el a kezdeti visszavonuláskor. Csupán a háború első feléve, **1941 során 6,2 millió puskával nem tudtak elszámolni**. Ez a tény önmagában a nagyszámú dezertálásnak a jele.

A szovjet hadsereg pótolhatatlan személyi vesztesége szintén 1941 során, tehát az első félév alatt, méghozzá védekezésben (!) 28 fő volt 1 támadó ellenséghez viszonyítva.(2) Ennek taglalása egy külön tanulmányt igényelne.

Tehát adva vannak azok a milliók, akik a németek kezébe kerültek, és akik később, a német összeomlás során a nyugati szövetségesek kezében kötöttek ki.

Ők vannak a mérleg azon serpenyőjében, akiket Sztálin visszakövetel a nyugatiaktól. Ami rendben van addig, amíg ki nem derül, hogy e foglyok többsége nem akar Sztálin karmaiba kerülni.

A másik serpenyőben viszont a nyugati demokráciák azon katonái vannak, akiket a németek ejtettek foglyul, és akiket a szovjetek szabadítottak ki azon fogolytáborokból, amelyeket előrenyomulásuk során elértek. Ezek viszont egyértelműen haza akartak menni.

Létezik tehát több millió ember, akiket Sztálin vissza akar kapni, de ők inkább nyugaton maradnának, és adva van körülbelül százezer, akik szovjet kézből akarnak haza, nyugatra jutni, egyetértésben a politikai vezetésükkel.

A tárgyalások akadoznak. Annak érdekében, hogy a nyugatiak megkaphassák katonáikat a szövetségesüktől, kényszeríteniük kell a kezükben lévő szovjet, sőt gyakran csak cári orosz illetőségűeket, a visszatérésre.

(1) Sanders, Sauter, Kirkwood: Soldiers of Misfortune, Washington's Secret Betrayal of American POWs in the Soviet Union (Balszerencse vadászok, a Szovjetunióban fogvatartott amerikai hadifoglyok titkos cserbenhagyása Washington-ban), National Press Books, 1992.

(2) Mark Solonin: June. 1941. final diagnosis (1941 júniusa, a végső diagnózis). Moszkva. 2013.)

E kényszerítés fedőneve a hírhedt „Operation Keelhaul”. (3)

Ennek során erőszakos jelenetek sokaságára kerül sor. A Szovjetunióba való visszatérés kilátása a többségnél nem népszerű. A szövetséges katonáknál sem.

Látják a rettegés őszinteségét, hallják a fájdalmas pravoszláv egyházi és hazafias éneklést. Szemlélik az öngyilkosságba meneküléseket, amelyet még a haza hívó szava ellenében is elkövetnek a nyugaton maradni akarók. (4)

A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a háború során több százezer volt vöröskatoná átöltözött német egyenruhába. Ezekről pedig kimondja a hadifoglyokról szóló nemzetközi egyezmény, hogy ilyenkor mindenkit az egyenruhája szerint vonatkozó szabály szerint kell kezelni, ami azt jelenti, hogy ebből a szempontból ők nem szovjetek, hanem németek. Akiket nem is lehet átadni az oroszoknak. Mert nincs miért.

A parancs azonban parancs. **A nyugati demokráciák 1943 és 1947 között öszszességében 2,272,000 szovjet állampolgárt adtak vissza kommunista kézbe.** (5)

Természetesen volt néhol segítőkész szimpátia, az egérút megteremtése és sokak megmentése a kommunisták elől. (6)

Ezt a „csalást” Sztálin is felismerte és miután eleget tett a fogolycserének bizonyos mértékben, a kezében lévők egy jó részét visszatartotta. Természetes, hogy a visszatartás tényét tagadni kellett, a katonákat pedig eldugni. Az eldugás, a tagadás a nyugati szövetségesek dolgát is megkönnyítette. Nem kellett többé kínos kérdésekre válaszolni azon amerikai, angol, stb. családoknak, akik kerestették eltűnt hozzátartozóikat. Nem kellett több diplomáciai jegyzéket intézni a dicső szövetséges társunkhoz, amikor úgy is tudjuk, hogy hazugság lesz rá a válasz.

A könyv, az ilyen módon elárult és **a GULAG táborrendszer bugyraiban magukra hagyott nyugati katonák számát 30,000-re teszi az angolok és az angol nemzetközösség részéről, az amerikaiak részéről pedig 23,500-ra.**

Ámon Antal

(3) „keelhaul” az egyik legszörnyűbb tengerészeti fegyelmi büntetés. Az elítéltet kötelekkel áthúzzák keresztben a hajó alatt. Még ha túléli is, jól szétvagdoszák a vízvonál alatti hajótestre rögzült éles kagylótelepek.

(4) Lásd a festményt a hátsó borítón

(5) Nikolai Tolstoy: *The Secret Betrayal* (Az eltitkolt cserbenhagyás), 1944-1947, New York, 1977, 371.old.

(6) Magam is sok olyan orosz, ukránt, lettet, litvánt, észtet ismertem Ausztráliában, akik megúszták az erőszakos visszatelepítést valamilyen úton-módon.

Antikommunista kozákok tábori misével védekeznek Ausztriában az ellen, hogy brit katonák erőszakkal adják át őket a szovjeteknek 1945 júniusában.

